basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V2

NOVEMBER 2022

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 70

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 36 bladsy

Kopiereg voorbehou

INHOUDSOPGAWE

Kies TWEE afdelings.

VRAAGNOMMER	PUNTE	BLADSYNOMMER
AFDELING A: ROMAN **Beantwoord slegs EEN vraag.**		
1. *Kringe in 'n Bos*	35	4
2. *Die Ongelooflike Avonture van Hanna Hoekom*	35	7
3. *Meeulanders*	35	10
4. *Lien se Lankstaanskoene*	35	13
AFDELING B: DRAMA **Beantwoord slegs EEN vraag.**		
5. *Poppie – Die Drama*	35	18
6. *Paljas*	35	21
7. *Fiela se kind – Die Drama*	35	24
AFDELING C: KORTVERHALE **Beantwoord vrae oor AL TWEE kortverhale.**		
8. *Spieëlbeelde*		
8.1 "Oom Dries se sorge met Jantjie"	17	29
EN		
8.2 "Die ballade van Robbie de Wee"	18	31
AFDELING D: GEDIGTE **Beantwoord vrae oor AL TWEE gedigte.**		
9. *Verskuns vir Eerste Addisionele Taal*		
9.1 "Tien haikoes vir die Vredefortkoepel"	17	32
EN		
9.2 "Boekmerk"	18	34

NASIENRIGLYNE

- As 'n kandidaat in AFDELING A en B meer as een vraag beantwoord het, word net die eerste vraag per afdeling nagesien en 'n streep word deur die tweede vraag getrek.
- Indien net TWEE vrae in EEN afdeling beantwoord is, word slegs die eerste vraag nagesien.
- As 'n kandidaat twee antwoorde gee en die eerste antwoord is verkeerd, maar die tweede antwoord is reg, word die eerste antwoord nagesien en die tweede antwoord word geïgnoreer.
- As antwoorde verkeerd genommer is, word die antwoorde volgens die nasienriglyne nagesien.
- As 'n spelfout die betekenis van die antwoord beïnvloed, word die antwoord as verkeerd beskou. As die spelling nie die betekenis van die antwoord beïnvloed nie, word die antwoord as korrek beskou.
- By aanhalings word spelfoute en leestekenfoute nie gepenaliseer nie, maar woordorde moet korrek wees.
- As 'n kandidaat nie aanhalingstekens gebruik waar 'n vraag dit vereis nie, word die kandidaat nie gepenaliseer nie.
- By oop vrae verdien die rede/motivering die punt. GEEN punt word toegeken vir JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE. Kandidate hoef nie laasgenoemde te skryf indien die motivering JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE insluit/impliseer nie. As JA/NEE gestel is, moet die motivering daarby aansluit om die punt te verdien.
- Indien die kandidaat antwoorde met Engelse woorde in gee, druk die Engelse woorde toe en kyk of dit die antwoord beïnvloed. Indien nie, sien die antwoord na. 'n Uitsondering is die Engelse terminologie of woordeskat in die voorgeskrewe werke.
- Indien vergelyking, innerlike/uiterlike konflik, ironie, kontras, ooreenkoms, verskil of verandering gevra word, verdien die kandidaat 1 punt indien slegs een kant gestel word en 2 punte indien albei kante gestel word. Indien die kandidaat se antwoord die verskil na beide kante omskryf, m.a.w. die een antwoord sluit beide kante in, word 2 punte toegeken.
- Indien 'n verduideliking gevra word, moet die denkprosesse van die kandidaat gevolg word om te bepaal of die antwoord gegee is. Moenie slegs die eerste sin nasien nie. Indien 'n feitefout die argument beïnvloed of omvergooi, word daar nie verder gelees nie. Indien die feitefout onbenullig is, word die kandidaat nie gepenaliseer nie.
- By aanhalings moet opdragte uitgevoer word, byvoorbeeld EEN WOORD beteken slegs een woord. Dit kan uitgelig word (aanhalingstekens, hoofletters, geglim of onderstreep).
- Indien die kandidaat twee of meer feite moet gee, kan dit in ('n) sin(ne) of met koeëlpunte gegee word. Sien eerste twee feite na ongeag horisontaal of vertikaal.

AFDELING A: ROMAN

VRAAG 1: *KRINGE IN 'N BOS* – Dalene Matthee

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
1.1.1	MacDonald	1
1.1.2	(hout)skuur	1
1.1.3	Engels	1
1.1.4	goud	1
1.2	Die Bosmense was bang vir ... • alles onbekend. • dinge wat vreemd is. • nuwe dinge. • dinge wat nie deel van hulle tradisie/lewe/die Bos was nie. • dinge/mense (soos MacDonald) in die dorp. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.3	• Die houtkopers was nooit tevrede met die soort hout wat die houtkappers gebring het nie. • Die houtkopers het te min vir die hout betaal. • Die houtkopers het gelieg oor die kwaliteit van die hout. • Die houtkopers het gesorg dat die houtkappers in die skuld bly/met goodfors betaal en nie met geld nie. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
1.4.1	E/Saul het Oupoot die eerste keer gesien op pad Diepwalle toe.	1
1.4.2	A/Saul se pa het hom met 'n stuk assegaaihout geslaan.	1
1.4.3	B/Saul het besef dat die houtkappers nooit uit die skuld sal kom nie.	1
1.4.4	C/Die houtkappers het Saul 'n spaai genoem.	1
1.5	magteloos	1
1.6	Kate het vir Saul 'n skets van Oupoot gemaak. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.7	B/verraaier	1
1.8	• Saul het nie 'n lewe buite die bos geken nie. • Saul sou sy familie moes agterlaat. • Saul het die reg gehad om van Joram te verskil/sy eie opinie te hê. • Saul was jonk en nuuskierig/wou net die waarheid weet. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
1.9	• Saul se pa het hom weggejaag en hy wou wegkom van alles. • Saul wou nie 'n pad loop wat nêrens heen gaan nie/vry wees van die skewe sirkel. • Saul wou nuwe plekke ontdek omdat hy so nuuskierig was en vir homself gedink het. • Saul het gevoel dat hy nêrens hoort/inpas nie. • Saul is in die Bos en dorp gebrandmerk. • Saul wou gaan na 'n plek waar niemand bevooroordeeld teenoor hom was nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.10	• 'n Mens moenie bevooroordeeld wees nie. • Wanneer jy vriende wil hê, moet jy moeite doen om met hulle te praat. • Moenie mense deur ander se oë beoordeel nie. • Ander se opinies van iets/iemand moenie jou besluite beïnvloed nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.11	• Kate het gehoop hulle sou 'n pad saam kon loop/vriende kon bly/wou nie sonder hom wees nie. • Kate het gehoop dat die vriendskap iets meer sou word/was nog altyd verlief op Saul. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.12	Saul het bewys dat ... • alle houtkappers nie wild is nie. • alle houtkappers nie vuil is nie. • alle houtkappers nie dom is nie. • houtkappers nie stukkende klere/flenters hoef te dra nie. • houtkappers ook buite die Bos kan werk/'n bestaan kan maak. • houtkappers ryk kan word. • houtkappers goud kan delf (i.p.v. houtkap). • houtkappers Engels kan leer. • houtkappers kan leer lees. *(Enige DRIE of soortgelyk aan bogenoemde)*	3
1.13.1	figuurlik	1
1.13.2	• Die verhouding tussen Saul en sy pa is nooit herstel nie. • Saul en sy pa het nooit vrede gemaak nie./Sy pa het gesterf nog voordat hulle kon vrede maak. • Die probleme tussen Saul en sy pa is nooit opgelos nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Die antwoord op Vraag 1.13.1 moet korrek wees om die punt by Vraag 1.13.2 te verdien.)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
1.14	C/het geweet hoe om 'n boom neer te lê.	1
1.15	Maska ... • het vir Saul gepleit terwyl almal in die bos hom verwerp het. • het die geheime van die bos aan Saul vertel. • het gereeld vir Joram vertel hoe dit met Saul gaan. • was die skakel tussen Saul en sy vervreemde familie. • het Saul en Oupoot se verhouding aan Saul verklaar. • het vir kos gesorg toe Saul Oupoot agtervolg het. • het al die tyd geweet waar Saul in die Bos was/gebly/gewerk het. • het vir Saul gaan sê dat hulle Oupoot wou skiet. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.16	Jozef ... • het gevoel Saul het hulle verlaat/verraai. • moes bly om sy pa te help, maar Saul het 'n ander keuse gemaak. • het nie Saul se liefde vir Oupoot gedeel/verstaan nie. • het geglo Oupoot het Jorampie se dood veroorsaak. • was nog kwaad/ongelukkig oor die keuses wat Saul gemaak het/impak wat Saul se keuses op hom/sy familie gehad het. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.17	Tydens die begrafnis was hy verwyderd van/kwaad vir Jozef/eenkant. ✓ In die slot wil Saul vrede maak met Jozef/die verhouding met Jozef herstel/wys hy het begrip vir Jozef gehad. ✓ *(Die verskil moet duidelik blyk. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2
1.18	• Saul en Oupoot was alleenlopers. • Saul en Oupoot is beide beskuldig van goed wat hulle nie gedoen het nie. • Saul en Oupoot wou dit wat in die bos was, beskerm. • Saul en Oupoot was beide getrou aan mekaar. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2
1.19	• Kort na Joram se dood het Saul die nuus gekry dat Osborne rifgoud ontdek het. • Saul het weer vir Kate gesien toe sy in Meulbos kom skoolhou het. • Die Goewerment het toestemming gegee dat die delwers kon aanbly. • Saul het miss Keyter se huisie op die dorp gehuur en die bos verlaat. *(Kandidaat verdien 'n punt vir elke gebeure wat op die korrekte plek is.)*	4

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
1.20	Die skrywer se doel was om ... • spanning te skep. • die leser nuuskierig te maak oor wat volgende gaan gebeur. • die leser se aandag deur die verhaal te behou. • die verhaal interessant te maak. • die skakel tussen die gebeure van die verlede en die oorsake in die hede duidelik te maak. • die tydspronge by die kringmotief in die roman te laat aansluit. • Saul se innerlike konflik en denke te illustreer. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
		[35]

VRAAG 2: *DIE ONGELOOFLIKE AVONTURE VAN HANNA HOEKOM* – Marita van der Vyver

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
2.1.1	Botter	1
2.1.2	vyftiende/15 (jaar)	1
2.1.3	wittebrood/vakansie	1
2.1.4	Sharon	1
2.2	Hanna het haar gesin 'n aangelapte gesin genoem, want .. • Yann en Amos/Beyers se seuns was haar stiefbroers. • Tibo was 'n halfbroer. • Gavin was haar regte pa. • Beyers was haar stiefpa. • Margot was met Beyers getroud/Yann en Amos se ma. • Tibo was haar "proefbuisboetie"/hy het 'n pa van "glas". *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde. Kan net gesinsverband ook noem, name opsioneel.)*	2
2.3.1	E/Ditjie se geboorte was anders as die gewone.	1
2.3.2	C/Hanna sou in die toekoms 'n beter verhouding met haar pa hê.	1
2.3.3	A/Hanna het besef dat haar gesin haar eintlik goed geken het.	1
2.3.4	B/Die afskeid het almal laat besef dat familie belangrik is.	1
2.4.1	sarkasties	1
2.4.2	• Yann het nié gedink dit was 'n goeie idee nie. • Yann het gedink dit was 'n baie slegte idee. • Yann het nooit gedink so iets sou met hom gebeur nie. • Yann kon nie glo dat Beyers enigsins hieraan gedink het nie/so iets kon oorweeg nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Die antwoord op Vraag 2.4.1 moet korrek wees om die punt by Vraag 2.4.2. te verdien.)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
2.5	• Hanna het gesê dat Beyers die beste man was wat Mana nog ooit gehad het. • Beyers het Mana en haar kinders aanvaar/verstaan/ondersteun/was 'n goeie pa. • Beyers het vir Mana geskenke gegee wat by haar gepas het. • Beyers het Mana toegelaat om haar kreatiewe self te wees. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
2.6	C/sy 'n kamer met iemand sou deel nie.	1
2.7	• Dit maak die verhaal persoonlik/geloofwaardig. • 'n Derdepersoonspreker kon die leser in die geloofwaardigheid van die verhaal laat twyfel. • Hanna, die hoofkarakter, praat vanuit haar perspektief en ervarings. • Die boek handel oor Hanna en die leser weet die hele tyd wat sy dink en doen. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
2.8	'n Mens kan dit as realisties beskryf omdat ... • Yann en Hanna, as tieners, nie met kinders soos Tibo en Amos oor die weg sou kom nie. • hulle verskillende lede van die aangelapte gesin was. • hulle persoonlikhede en behoeftes verskillend was. • hulle grootgeword het in 'n huis waar die ma nie geglo het aan tradisionele rolle nie. • hulle soos tipiese broer en suster opgetree het (en nie hul spasie wou deel nie). • dit normaal vir broers en susters is om te baklei/mekaar te terg/te verskil/mekaar uit te tart. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
2.9	• Hanna het tipies soos 'n tiener gereageer/was verveeld. • Hanna kon nie glo dat Beyers en Mana so onrealisties was nie. • Hanna het verleë gevoel voor die eiendomsagente. • Hanna het gedink Beyers en Mana was onverantwoordelik om nog 'n baba te hê. • Hanna het geweet hulle het nie geld/vaste inkomste nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
2.10	Ek het geleer dat … • geld nie geluk bring nie. • jy nie 'n duur huis/klere/skoene/4x4 nodig het om gelukkig te wees nie. • familie/tyd saam met familie belangriker as geld is. • klein geskenkies waardeer word as dit van familie en vriende/uit mense se harte kom. • jy nie baie materiële dinge hoef saam te neem om jou vakansie te geniet nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
2.11	• Die koningin het in stormweer op die berg aangekom. • Margot het Hanna mooi laat lyk op haar verjaarsdag. • Margot het die leiding geneem met die baba se geboorte. • Margot het haar seuns belowe dat sy gou weer sou kom kuier. *(Kandidaat verdien 'n punt vir elke gebeure wat op die korrekte plek is.)*	4
2.12	C/Johannesburg toe kon gaan vir die rol in 'n TV-reeks.	1
2.13	Ek sal kan saamstem, want Hanna ... • het Margot met Ditjie se geboorte gehelp. • het Margot se goeie punte raakgesien/haar gekomplimenteer. • het Margot as 'n heldin gesien. • sou Margot selfs deel van haar boek gemaak het. • het besef dat Margot moeite gedoen het om haar verjaarsdag spesiaal te maak. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
2.14	• Hanna wou (graag) ... ○ mooi tande/'n mooi vel gehad het. ○ ouers met 'n vaste inkomste gehad het. ○ 'n normale/kleiner gesin gehad het. ○ ouers met tradisionele beroepe gehad het. ○ 'n eksotiese naam soos Fabienne gehad het. ○ in 'n mooi groot/gewone huis woon. • Hanna wou nie graag broers gehad het nie. • Hanna het uit haar gesinsomstandighede ontsnap deur Fabienne. *(Enige DRIE of soortgelyk aan bogenoemde)*	3
2.15	Beyers het ... • vir haar 'n Shakespeare-bundel gekoop. • vir Hanna gesê sy moet skryf wat sy wil skryf/raad gegee oor haar skrywery. • op grond van sy beroep haar liefde vir taal gedeel. • gesê dat hy geëerd sal voel om haar gedigte te lees. • Hanna toegelaat om Tibo en Amos te straf nadat hulle haar gedigte gelees het. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
2.16	**Aankoms op die berg:** • Toe Gavin teen skemer nog nie daar was nie, was Hanna verlig, want sy wou hom nie regtig sien nie/was kwaad vir hom/was skaam/verleë oor haar pa se seksualiteit/manier van praat/voorkoms. • Hanna het gedink dat haar pa geen gesonde verstand gehad het nie. • Hanna was vies dat Sharon haar pa snaaks gevind het. • Hanna het gedink hy is nie regtig lief vir haar nie.	2

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
	Later: • Hanna het gesien dat haar pa die gees van die partytjie was. • Hanna het ook sy snaaksighede geniet. • Hanna het hom aanvaar soos hy is. • Hanna het besef dat hy haar bewonder/altyd lief is vir haar. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde. Sien die algemene nasienriglyne.)*	
2.17	aangename	1
2.18	Fabienne het ... • alles gehad wat sy graag wou hê. • die perfekte lewe gehad. • nie nodig gehad om in die lewe te sukkel nie. • nie 'n identiteitskrisis gehad nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
2.19	Aan die begin van die verhaal was Hanna ontevrede met haarself en alles omtrent haar lewe. (Daarom het sy van 'n **beter/volmaakte lewe gedroom**./Tot nou toe was al haar verhale verwyderd van die waarheid oor haar lewe.) ✓ Aan die einde van die roman het sy besef dat die lewe wat sy saam met haar gesin gehad het, die **werklikheid** is en dat dit glad nie so sleg is nie/dat dit eintlik 'n ware avontuur is. ✓ *(Of soortgelyk aan bogenoemde. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2
2.20	Die skrywer se doel was om ... • spanning te skep. • die leser nuuskierig te maak oor wat volgende gaan gebeur. • die leser se aandag deur die verhaal te behou. • die verhaal interessant te maak. • te wys dat baie jongmense soos Hanna met hul identiteit worstel. • jongmense wat hiermee identifiseer, iets uit Hanna se verhaal/lewe te laat leer. • vir jongmense die ander sy van die saak te wys/hulle te help om hulle eie situasies te hanteer. • die leser te laat aanhou lees om uit te vind of/hoe Hanna se identiteitskrisis opgelos gaan word. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
		[35]

VRAAG 3: *MEEULANDERS* – Esta Steyn

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
3.1.1	Hermanus (Blanckenberg)	1
3.1.2	Salamanderbaai	1
3.1.3	af te pers/te dreig	1
3.1.4	seegraskonsessie	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
3.2	bevrees is	1
3.3	Skalla kon Fred se reputasie/goeie naam skade aandoen/vernietig/se skandale/geheime bekend maak. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
3.4	• Fred het Veronica verkrag. • Fred het Veronica betaal om (oor die verkragting) stil te bly. • Veronica was swanger met Fred se kind. • Veronica het vir Sheila vertel dat sy swanger was met Fred se kind. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
3.5	• Skalla was betrokke by verkeerde/oneerlike dinge. • Skalla was al in die tronk. • Skalla was die swartskaap in die familie. • Die res van die familie het altyd gewonder waar Skalla was en waarmee hy besig was. • Skalla het veroorsaak dat Sheila in 'n rystoel beland. • Skalla se pa wou hê dat sy twee seuns vrede maak/saam moet werk/mekaar ondersteun. • Skalla het die skool na standerd ses verlaat. • Skalla het vir Janka geskiet. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
3.6.1	D/se lewe in 'n rolstoel het Fred weggedryf.	1
3.6.2	E/het om die verkeerde redes Meeuland toe gegaan.	1
3.6.3	A/het gevoel dat Fred nie respek vir die familienaam gehad het nie.	1
3.6.4	C/het nie 'n goeie rolmodel gehad nie.	1
3.7	B/'n aggressiewe karakter is.	1
3.8	• Fred sou sy aansien/reputasie/respek in die gemeenskap verloor. • Fred het nou net die verkiesing gewen en dit sou sy toekoms vernietig. • Fred sou sy kinders nog verder seergemaak het. • Fred sou sy kanse met Elsabet verspeel het. • Fred sou die familienaam verder deur die modder gesleep het. • Fred sou uitgekryt word as 'n moordenaar. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
3.9	• Sheila wou die familie/Hermanus/haar kinders beskerm. • Sheila wou nie Fred se loopbaan vernietig nie. • Sheila wou nie gehad het die mense moes haar jammer kry nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
3.10	Ek het geleer dat ... • geheime altyd sal uitkom. • geld nie stilte kan koop nie. • wat jy in die donker doen, aan die lig sal kom. • die onreg aan ander mense jou kan vernietig. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
3.11	Die skrywer se doel was om ... • spanning te skep. • die leser nuuskierig te maak oor wat volgende gaan gebeur. • die leser se aandag deur die verhaal te behou. • die verhaal interessant te maak. • die geheim iewers te laat uitkom vir die verstaan van die res van die verhaal. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
3.12	• Elsabet het van Salamanderbaai af gevlug. • Die geheim rondom Janka het uitgekom. • Skalla het vir Janka geskiet. • Jacob het in die tronk beland. *(Kandidaat verdien 'n punt vir elke gebeure wat op die korrekte plek is.)*	4
3.13	• Sheila se portret het (lewensgroot) in die portaal gehang./Elsabet was nie toegelaat om Sheila se portret te vervang nie. • Elsabet het gevoel sy kompeteer met 'n dooie vrou. • Fred het ingestem om die nuwe seiljag te koop, maar het dit na sy eerste vrou vernoem/dit *Sheila's Song 2* genoem. • Elsabet het uitgevind Fred het 'n verhouding met Jackie. • Fred was amper nooit by die huis nie. • Fred het agteraf gekonkel. • Fred het nooit vir haar opgestaan teen sy kinders nie. • Fred se kinders het nie van Elsabet gehou nie. *(Enige DRIE of soortgelyk aan bogenoemde)*	3
3.14	B/Meeuland Elsabet se beskerming teen die wêreld was.	1
3.15.1	figuurlike	1
3.15.2	Ousanna verwys na Elsabet wat sterf/in die storm omkom. *(Die antwoord op Vraag 3.15.1 moet korrek wees om die punt by Vraag 3.15.2 te verdien.)*	1
3.16	Jannerik wou gehad het die geheim moes bewaar word (om sy kind se beeld te beskerm). ✓ Ryna het gedink dit is belangrik dat Janka weet wie haar pa was en dat Fred moes weet dat hy 'n dogter gehad het./Ryna het haar voorgeneem dat Jacob nooit moes weet Fred was Janka se biologiese pa nie. ✓ *(Of soortgelyk aan bogenoemde. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
3.17	• Albei se kinders het hulle op die een of ander manier teleurgestel. ✓ • Albei het 'n kind aan die dood afgestaan. ✓ *(Of soortgelyk aan bogenoemde. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2
3.18	Ryna het ... • aangehou sorg vir Janka en Jannerik. • vrede gemaak met haar eie verlede. • Jacob ondersteun toe hy van moord aangekla is. • vir Fred die waarheid omtrent Janka vertel. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
3.19	Fred het ... • skuld erken vir die verkeerde dade wat hy gedoen het. • mense wat hom ondersteun het, bedank. • berou getoon oor sy dade. • Jacob met hofonkostes gehelp. • besef dat hy die skade wat hy veroorsaak het, moes regmaak. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
3.20	• Ryna het die meeste as karakter ontwikkel./Ryna het gegroei van gebroke persoon tot sterk vrou. • Ryna het verander van iemand wat nie meer wou lewe nie na iemand wat vir ander wou lewe. • Ryna het geleer om sterk te staan onder moeilike omstandighede. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
		[35]

VRAAG 4: *LIEN SE LANKSTAANSKOENE* – Derick van der Walt

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
4.1.1	Braam	1
4.1.2	tronk/gevangenis/mang/tjoekie	1
4.1.3	geld/salaris	1
4.1.4	bedel/skarrel/vra vir geld	1
4.2	dit was nie iets wat hy regtig wou bywoon nie.	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
4.3	• Wouter en Lien was albei nuwe leerders by Hoërskool Jakaranda. • Nie een van hulle het aanvanklik van die skool gehou nie/wou daar wees nie./Omstandighede buite hulle beheer het hulle daar geplaas. • Wouter en Lien het mekaar in hierdie nuwe omgewing ondersteun. • Wouter en Lien het huislike omstandighede met mekaar gedeel en verstaan. • Hulle het albei probleme by die huis gehad, bv. enkelma's, afwesige pa's en ma's wat kwaad is vir pa's. • Wouter het Lien toegelaat om te wees wie sy is./Hulle was gemaklik by mekaar. • Wouter het Lien ondersteun in die verskillende werke wat sy gedoen het. • Hulle het mekaar se geselskap geniet/hy het haar laat lag. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
4.4.1	C/Lien het geleer dat daar gevolge is as 'n mens die reëls oortree.	1
4.4.2	E/Lien het ervaring in verskillende tipe take gekry.	1
4.4.3	A/Lien het besef dat 'n mens ander mense eers moes leer ken voordat jy hulle oordeel.	1
4.4.4	B/Lien kon meer leer van 'n normale gesinslewe.	1
4.5	D/haar eenkant gehou.	1
4.6	• Lien het bedoel dat hulle jaloers moet wees/haar moet beny/nie daarvan moet hou nie/afgunstig moet wees/kwaad moet wees oor die tyd wat sy saam met Wouter deurbring. • Lien was vermakerig om te bewys dat Wouter haar beste vriend was, nie hulle s'n nie. • Lien het bedoel dat hulle moet doen wat hulle wil, sy en Wouter sal altyd beste vriende wees/nie haar vriend sal steel nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
4.7	• Lien is saam met Hein/'n ander vriend partytjie toe/was lief vir Hein. • Wouter is saam met Riekie/'n ander vriendin partytjie toe. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
4.8	Lien ... • het geweet Wouter bedoel dit as 'n grap. • het gelag omdat hy 'n sensitiewe saak komies gemaak het./Wouter het op 'n snaakse/komiese manier na Lien se ma se drankprobleem/wyndrinkery verwys. • was nie voor Wouter skaam oor haar ma se probleem nie/het geweet Wouter weet haar ma doen snaakse dinge as sy dronk is. • kon dit in haar gedagtes sien en die humor waardeer. • het geweet dit is die waarheid en Wouter het dit ligter gemaak. • het nie haar ma se drinkery as inspirasie gesien nie. • het besef dat Wouter dit nie sleg bedoel het nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
4.9	Lien ... • het nie deel gevoel van die groep nie. • het nie geld/geld vir die matriekafskeid/klere vir die matriekafskeid gehad nie/kon dit nie bekostig nie. • het nie 'n ma gehad wat haar sou help en ondersteun nie. • was nou gefokus op oorlewing. • het nie haar nuwe skool/matriekjaar geniet nie. • het gevoel sy kon nie met die ander meisies kompeteer nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
4.10	• Aanvaar jou eie huislike omstandighede/mense soos hulle is. • Pas aan in 'n nuwe omgewing. • Reik uit na ander mense in nood./Wees 'n ondersteunende vriend. • Moenie mense oordeel vir hulle foute nie. • Staan by jou vriende (in moeilike tye). • Probeer ernstige sake humoristies hanteer. • Wees altyd positief. • Moenie jou ouers veroordeel oor hulle besluite nie. • Moenie dat jou maats se voorkeure/houding jou verhoed om te doen wat jy graag wil doen nie. • Laat mense dink wat hulle wil/moenie dat mense se opinies jou lewe beïnvloed nie. • Jy kan met meer as een groep vriende wees. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
4.11	• Lien het vir een van die rolle in die toneelstuk gelees. • Lien en Miemie het die rekwisietekamer reggepak. • Lien het haar bedelaarsvriende na die konsert toe genooi. • Lien het haar ma in die kliniek besoek. OF • Lien het vir een van die rolle in die toneelstuk gelees. • Lien en Miemie het die rekwisietekamer reggepak. • Lien het haar ma in die kliniek besoek. • Lien het haar bedelaarsvriende na die konsert toe genooi. *(REDE: Die uitnooi van haar bedelaarsvriende word eers aan die einde van die konsert gesien.)*	4
4.12.1	figuurlike	1
4.12.2	• Dit verwys na Lien se ware talent op die verhoog/wat tuis voel op die verhoog. • Dit verwys na Lien se passie/gevoel vir die verhoog. • Die speeltalent is so deel van haar, dit moet uitgeleef word en kan nie gestop word nie. • Dit bewys dat Lien gereed was om op te tree en nie op haar senuwees was, soos wat sy verwag het nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Die antwoord op Vraag 4.12.1 moet korrek wees om die punt by Vraag 4.12.2 te verdien.)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
4.13	B/maak die leser deel van die ruimte.	1
4.14	Lien se ma (Christien) het ... • baie gedrink. • nie vir die gesin gesorg nie/wyn gekoop in plaas van kos. (Voorbeelde soos verbrande roosterbrood, ens. kan ook genoem word) • gesteel. • dronk by die skool opgedaag. • Lien gedwing om die ma se verantwoordelikhede oor te neem. • haar werk verloor/gereeld tuis gebly en nie werk toe gegaan nie. • vrolikheid weggeneem/opgehou klavier speel. • na haar eerste besoek aan die kliniek weer begin drink. • twee keer rehabilitasiesentrum/kliniek toe gegaan. • gejok oor die feit dat sy weer begin drink het. • heeltyd geslaap/haarself onttrek kamer toe. *(Enige DRIE of soortgelyk aan bogenoemde)*	3
4.15	**Bedelaarsvriende:** Lien het saam met haar bedelaarsvriende gewerk/hulle swaarkry gedeel/probeer oorleef/hulle dadelik in haar vertroue geneem/gemaklik saam met hulle gevoel/was deel van hulle/hulle soos familie aanvaar. ✓ **Skoolvriende:** Lien was tiener saam met party van haar skoolvriende, bv. konsert en later die partytjie/pret en kindwees beleef. ✓ OF Lien het haar eenkant gehou en nie haar lewe met hulle gedeel nie./Lien was nie gemaklik by sommige van haar skoolvriende nie./Van haar skoolvriende het haar nie ondersteun nie/het min van haar af geweet. ✓ *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Die verskil moet duidelik blyk. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2

4.16	• Kuifie het Lien ...
	  o en haar familie tuis gaan besoek en hulp aangebied.
	  o gehelp met haar ma en die probleme rondom haar ma. (Voorbeelde: Lien se ma gehelp toe hulle haar vir diefstal wou arresteer/deur haar in die kliniek te laat opneem.)
	  o van 'n lewe van aanhou bedel gered.
	  o hoop gegee toe hy haar ma gehelp het.
	  o se familie op praktiese maniere gehelp/gevra vir 'n lys sodat die kerk finansieel kan help.
	  o werk gegee deur haar te vra om hulle kind op te pas.
	• Kuifie het met Lien en Braam op hulle vlak gekommunikeer.
	• emosioneel/geestelik gehelp.
	(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)
		2

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
4.17	**Ma:** • Lien se ma het haar omgee gewys deur die musiekstuk wat sy gekies het. • Lien se ma was nugter. • Haar ma het netjies gelyk. • Haar ma het haar eie passie uitgeleef. • Haar ma het met die ander mense gemeng. • Haar ma het gewys dat sy reg is om aan te beweeg. • Haar ma het weer begin klavier speel. • Haar ma het 'n vooruitsig van 'n moontlike werk by die laerskool gehad. **Lien se toekoms:** • Lien was meer seker oor wat sy wou doen./Lien het besluit om drama te gaan studeer./Lien het gevoel dat haar ma nou kon sien waarin sy belangstel/goed is. • Die toejuiging het haar in haarself laat glo. • Lien sou saam met ander jongmense kon kuier./Lien se verhouding met Hein kon ontwikkel. • Lien kon haar verlede aanvaar./Lien het hoop gehad vir haar en haar ma se verhouding. • Lien het gesien haar ma kon nugter bly en kon haar weer vertrou. *(Enige EEN oor Lien se Ma en EEN oor Lien se toekoms, of soortgelyk aan bogenoemde. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2
4.18	• Ek moet mense aanvaar. • Ek is nie beter as ander mense nie./Almal, ryk of arm, is dieselfde. • Liefde ken nie agtergrondverskille nie. • Alles moet toeganklik wees vir almal. • Mense kan hulle verskille vergeet vir 'n gemeenskaplike doel. • Mense het dieselfde behoeftes vir vermaak/aanvaarding. • Kuns/vermaak bring mense van verskillende agtergronde bymekaar. • 'n Moeilike/swak agtergrond hou jou nie altyd terug in die lewe nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
4.19	Die skrywer se doel was om ... • dit toeganklik vir tieners te maak. • tieners met die karakters te laat assosieer. • dit geloofwaardig vir tieners te maak/die verhaal realisties te maak. • humor in die roman te skep. • dit beskrywend te maak. • die karakters se leefwêreld uit te beeld. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
		[35]
	TOTAAL AFDELING A:	**35**

AFDELING B: DRAMA

VRAAG 5: POPPIE, DIE DRAMA – Elsa Joubert en Sandra Kotzé

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
5.1.1	Kaap/Nyanga	1
5.1.2	Stone/Tata-ka-Bonsile	1
5.1.3	regering/goewerment/munisipaliteit/polisie/soldate/wet	1
5.1.4	pas/paswet/(i)dompas/werkspermitte	1
5.2	(Bhuti) Plank het nie 'n pas gehad nie ✓ en hy was bang hy gaan ook tronk toe gevat word/deur hulle opgelaai/geslaan/geskiet word. ✓ *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
5.3	C/die polisie hom jammer gekry het.	1
5.4	Die kinders het gemaak soos Plank gemaak het/gedoen wat Plank gedoen het. *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
5.5.1	D/... het 'n geliefde verloor.	1
5.5.2	E/... het ook ander verkeerde dinge begin doen.	1
5.5.3	A/... het besef dat die jongmense die grootmense vir die probleme blameer.	1
5.5.4	B/... het besigheid verloor.	1
5.6	Stone het ... • vir hulle 'n nuwe huis gebou. • beter werk by die fabriek aanvaar (al het hy geweet mense word siek.) • 'n groentetuin by hul nuwe huis begin. • gereeld geld vir Poppie gestuur toe sy in Mdantsane gaan bly het./Hy het nooit oorgeslaan nie. • al sy geld vir Poppie gestuur. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
5.7	ontevrede	1
5.8	• Dit wys/beklemtoon dat sy vies/ontevrede/kwaad/woedend was vir hulle. • Dit ondersteun haar emosies/gevoelens. • Die leser kan sien hoe Poppie voel/dat sy kwaad is. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
5.9	• Dit was nie bhuti Plank se skuld dat hy deur die polisie geslaan is nie. • Dit was 'n ernstige situasie. • Dit kon wrywing tussen die familie veroorsaak (wat toe gebeur het). • Bhuti Plank was ouer as Jakkie, hy moes respek betoon. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
5.10	• Hulle moes konstant vir die polisie vlug/wegkruip. • Hulle was verplig om 'n pas te dra. • Hulle is hardhandig/sleg deur die polisie hanteer. • Dit het konflik in die familie veroorsaak. • Hulle het in vrees/gevaarlike situasies geleef. • Hulle kon nie normale lewens lei nie. • Hulle vryheid is beperk. • Hulle was weerloos teen die polisie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
5.11	Ek kan by Poppie leer om ... • altyd sterk te staan in moeilike situasies. • nie moed op te gee nie, al gaan dinge moeilik. • vas te hou aan my geloof. • te veg vir dit waarin ek glo. • my familie bymekaar te probeer hou. • die mense vir wie ek omgee, eerste te stel. • myself nie te bejammer nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
5.12	• Stone het gesterf terwyl Poppie in Mdantsane was. • Poppie het haar dogters Herschel toe gestuur. • Poppie het werk by Mrs. Swanepoel gekry. • Jakkie het 'n polisieman geskiet. *(Kandidaat verdien 'n punt vir elke gebeure wat op die korrekte plek is.)*	4
5.13	• Poppie moes gaan werk na Stone se dood. • Poppie wou ... ○ hê haar dogters moes skoolgaan. ○ haar dogters weghou van die probleme in die Kaap. ○ nie toegelaat het dat haar dogters skool verlaat om na kinders te kyk nie. ○ glo dat haar skoonouers goed na die dogters sou omsien. ○ haar dogters toelaat om die Xhosa-tradisies te leer. ○ nie gehad het hulle moes alleen bly nie. ○ haar huis verhuur en reël dat Bonsile by die huismense inwoon. *(Enige DRIE of soortgelyk aan bogenoemde)*	3
5.14.1	met haarself praat	1
5.14.2	• Mama spreek haar gedagtes hardop uit. • Mama wonder oor Jakkie. • Mama was bekommerd oor Jakkie. • Jakkie is nie daar nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Die antwoord op Vraag 5.14.1 moet korrek wees om die punt by Vraag 5.14.2 te verdien.)*	1
5.15	B/die polisie hulle wou forseer om te praat.	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
5.16	• Poppie het gedink dat haar kinders veilig sou wees in Herschel, ✓ maar toe bring Jakkie die moeilikheid na hulle toe. ✓ • Poppie het gedink Herschel is ver genoeg van die Kaap af, ✓ maar Jakkie se aksies het hulle in gevaar gestel. ✓ • Poppie het gedink Herschel is ver genoeg van die Kaap af, ✓ want sy het nooit voorsien dat een van haar eie mense die opstande Herschel toe sou bring nie. ✓ *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2
5.17	• Jakkie was aktief betrokke by opstande om die situasie te verander, ✓ terwyl Mosie net gewag het dat dinge moet verander. ✓ • Jakkie het geweld gebruik om verandering te weeg te bring, ✓ terwyl Mosie 'n vreedsame bestaan gevoer het/gehoop het dinge kom reg. ✓ • Jakkie was op die voorgrond van die opstande, ✓ terwyl Mosie op die agtergrond gebly het. ✓ • Jakkie het die polisieman geskiet, ✓ terwyl Mosie bereid was om saam met die blankes/Mr. Green se seun op die grens diens te gaan doen vir sy land. ✓ *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2
5.18	Hy wou ... • Poppie manipuleer/oorreed om inligting oor Jakkie te gee. • Poppie bang praat sodat sy vir hom inligting sou gee. • hê Poppie moes die erns van die saak verstaan. • hê Poppie moes verstaan dat dit belangrik was om Jakkie aan te keer. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
5.19	• Die karakters is nie Afrikaanssprekend nie. • Dit was normaal vir hulle om Engels, Afrikaans of Xhosa woorde/sleng te gebruik. • Dit was normaal vir die karakters om hul taal te meng. • Dit is hoe hulle gepraat het. • Hulle is gedwing om Afrikaans op skool te leer, vandaar die vermenging van die taal. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
5.20	Die skrywer se doel was om ... • spanning te skep. • die leser nuuskierig te maak oor wat volgende gaan gebeur. • die leser se aandag deur die drama te behou. • die drama interessant te maak. • die politieke omstandighede van die verlede uit te lig. • die swaar waardeur mense van die tyd gegaan het, uit te wys. • die karakters (Poppie) wat aanhou probeer het om 'n verskil te maak, bekend te stel. • die onreg van dompaswette wat gesinne opgebreek het, uit te lig. • die stryd van vroue en hul kinders tydens apartheid, uit te wys. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
		[35]

VRAAG 6: *PALJAS* – Chris Barnard

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
6.1.1	Karoo	1
6.1.2	leeu	1
6.1.3	Emma	1
6.1.4	praat/kommunikeer/gesels	1
6.2	Hy het ... • Willem met die olifant laat stap. • hulle gesigte geverf. • toertjies gedoen. • diere nagemaak. • dieregeluide nagemaak. • musiek gemaak. *(Enige DRIE of soortgelyk aan bogenoemde)*	3
6.3	• Hendrik het eers van Manuel uitgevind die dag toe hy geskiet is. • Hendrik het nog gevra van watter hanswors/nar hulle gepraat het. • Hendrik het vir Willem gevra wie die man is nadat hy geskiet is. • Hendrik het onbegrypend na Jan Mol gestaar toe Jan van Manuel praat. • Die nar was Willem se geheim. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
6.4.1	D/... was nie meer te bang om te praat nie.	1
6.4.2	E/... het ophou droom om uit omstandighede te ontvlug.	1
6.4.3	A/... het besef dat konfrontasie nie die antwoord vir probleme is nie.	1
6.4.4	B/... se vertroue in liefde en verhoudings is herstel.	1
6.5	gedink die dominee keur dit goed.	1
6.6	D/sy ook stom was.	1
6.7	• Hendrik (wat teen die sirkus en sy mense was) het Manuel opgetel en huis toe gedra. • Hendrik het sy geweer neergegooi/nie verder met die mans baklei nie. • Hendrik het nie op Willem geskree en geskel nie/nie geweier om Manuel te help nie. • Hendrik het Manuel aanvaar/in hulle huis verwelkom. • Hendrik het saam met Katrien vir Manuel versorg. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
6.8	• Dit was nie 'n aanvaarde uitrusting vir kerk nie. • Dit was teen die norm van die tyd/dorp. • Die dorpsmense was nie gewoond aan sulke vreemde gewoontes nie. • Hulle het, soos die dominee, geglo dat dit sonde was om jou gesig te verf. • Die mense was konserwatief. • Die mense het geglo dit is deel van die toordery/duiwelskuns in die skuur. • Sommige mense vrees dit wat hulle nie verstaan nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
6.9	Ek kan leer dat ... • jy nie mense moet oordeel voor jy hulle ken nie. • jy verdraagsaam met ander se verskille moet wees. • jy mense nie moet oordeel oor goed wat jy nie verstaan nie. • mense soms dieselfde as jy is, al dink jy nie so nie. • ons nie altyd mekaar se sorge of uitdagings verstaan nie. • jy mense moet aanvaar net soos hulle is. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
6.10	• Sy was vasgevang in haar huis/op die klein stasie. • Sy het 'n baie jaloerse man gehad/moes van plek tot plek trek (omdat haar man haar nie vertrou het nie). • Sy moes met 'n gebroke huishouding saamleef. • Sy het na 'n gelukkiger lewe weg van die stasie/Hendrik gesmag. • Hulle het 'n armoedige bestaan gevoer/sy wou graag mooi goed hê (blou oorkrabbers). • Katrien het alleen/eensaam in haar verhouding met Hendrik gevoel. • Sy het ander verwagtinge van Hendrik se loopbaan gehad en dit het nie uitgedraai soos wat sy gehoop het nie. • Hendrik het nie sinvol met haar gekommunikeer nie. • Sy het 'n kind gehad wat nie wou praat nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
6.11	• Die McDonalds het Manuel versorg nadat hy geskiet is. • Emma het haar pa oor hulle swak kommunikasie gekonfronteer. • Die dorpsmense het saam met die McDonalds partytjie gehou. • Willem het op die windpomp gesit en konsertina gespeel. *(Kandidaat verdien 'n punt vir elke gebeure wat op die korrekte plek is.)*	4
6.12	• Willem was weer 'n gelukkige kind./Hy gaan aanhou gelukkig wees/nooit weer ongelukkig wees nie. • Die seer van die verlede was verby. • Willem het nou geleer hoe om sy probleme te hanteer. • Willem sou onthou wat Manuel vir hom geleer het/beteken het. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
6.13	• Nadat Hendrik aanvanklik gekant was teen die sirkus en alles wat daarmee verband gehou het, ✓ kon hy nou die waarde daarvan sien. ✓ • Hendrik maak eintlik 'n grap ✓ oor Manuel se toorgoed deur daarna te verwys soos die dorpsmense dit genoem het. ✓ *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2
6.14	Aan die begin van die drama wou sy nie 'n verhouding met Nollie gehad het nie/hom nie 'n kans gegee het nie/niks met hom te doen gehad het nie/het sy haar vererg as haar pa hom aan haar wou afsmeer. ✓ Aan die einde van die drama het sy besluit om Nollie 'n kans te gee/saam met hom Volstruisdans toe te gaan/toegelaat om haar te soen. ✓ *(Of soortgelyk aan bogenoemde. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2
6.15	C/gedink het ander mense sou dink sy lyk goedkoop.	1
6.16	Hy ... • en Hendrik was gereeld in konflik. • het die dorpsmense teen die McDonalds opgesweep. (Volstruisdans) • het die nar/Manuel geskiet (na 'n waarskuwing van Hendrik om dit nie te doen nie.) • was een van die mans wat die McDonalds by die Volstruisdans met eiers en tamaties gegooi het. • het ook klippe agter die kar aangegooi toe hulle wegry. • het stories in die dorp versprei dat die McDonalds met duiwelsaanbidding besig was. • het beweer dat Frans en Katrien 'n verhouding het. • het met Frans baklei omdat hy die McDonalds verdedig het. • was die een wat Manuel herken het as die nar wat Willem geteken het. • het die manne aangemoedig om die nar te skiet. • het gesê hulle moet die skuur deursoek. • het op die wasgoedlyn geskiet nadat Emma Manuel se klere opgehang het. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
6.17	Die dag toe die trein aangekom het, was Hendrik ontevrede (omdat hy nie in die saak geken is nie)/kwaad (omdat die mans met Emma gelol het)/vernederd (omdat die mans hom beledig het)/bekommerd oor sy vrou (wat so ongelukkig was). ✓ Hendrik voel nou tevrede (oor sy familie/gesin wat met mekaar praat)/nie meer kwaad/ontevrede/bekommerd (oor sy vrou wat wou weggaan) nie/dankbaar (oor sy vrou en gesin wat nou weer sy lewe deel). ✓ *(Of soortgelyk aan bogenoemde. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2
6.18.1	aangenaam verras	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
6.18.2	Hy het ... • vir haar gesê sy lyk mooi/haar voorkoms gekomplimenteer. • vir haar uit 'n gedig/Shakespeare aangehaal. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Die antwoord op Vraag 6.18.1 moet korrek wees om die punt by Vraag 6.18.2 te verdien)*	1
6.19	Emma ... • het haar ma gekomplimenteer/gesê sy lyk mooi. • en Katrien het met mekaar/oor vrouedinge gepraat. • en Katrien het iets saam gedoen. • en Katrien het albei na die Vostruisdans uitgesien. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
6.20	Die skrywer se doel was om ... • spanning te skep. • die leser nuuskierig te maak oor wat volgende gaan gebeur. • die leser se aandag deur die drama te behou. • die drama interessant te maak. • te wys watter probleme in 'n familie kan opduik as kommunikasie ontbreek. • die leser te laat aanhou lees om te sien of/hoe die gebrekkige kommunikasie in die gesin opgelos word. • die leser by die gesin se probleem en die oplossing daarvan, te betrek. • te wys dat baie families in dieselfde situasie is en daarom met die inhoud van die drama kan identifiseer. • 'n algemene probleem in vandag se samelewing uit te wys. • vir die leser te wys dat die probleem oorkom kan word. • die leser te leer dat goeie kommunikasie belangrik is vir suksesvolle verhoudings. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
		[35]

VRAAG 7: *FIELA SE KIND, DIE DRAMA* – Dalene Matthee

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
7.1.1	tel	1
7.1.2	Selling	1
7.1.3	Wolwekraal	1
7.1.4	volstruise/volstruisvere/vere	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
7.2	• Daar was nie 'n pad nie. • Dit was baie bergagtig. • 'n Klein kind sou nie alleen oor die berge kon loop nie. • Die kind was net 3 jaar oud. • Die kind was skoon en netjies. *(Enige DRIE of soortgelyk aan bogenoemde)*	3
7.3	B/hy grootvoete gejag het sonder dat hy 'n lisensie gehad het.	1
7.4	gemanipuleer	1
7.5	• Die feit dat Benjamin huis toe wou gaan, bevestig dat hy glo hy is Fiela se kind. • Benjamin het vir die magistraat gesê dat die Here hom aan Fiela toebetrou het. • Fiela was die enigste ma wat hy geken het. • Benjamin het aanhoudend gesê dat Fiela sy ma is. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
7.6.1	E/... moes aanvaar wat ander oor hulle lewens besluit het.	1
7.6.2	D/... se gesondheid het verder verswak.	1
7.6.3	A/... het met skuldgevoelens saamgeleef.	1
7.6.4	C/... kon die mooi dinge in die Bos met iemand anders deel.	1
7.7	Hy ... • het homself nog steeds as Benjamin gesien. • wou nie sy nuwe familie aanvaar nie/het bly sê die Van Rooyens is nie sy familie nie. • het probeer wegkom uit die Bos/Nina met 5 sjielings omgekoop om hom die pad uit die Bos te wys. • het in sy hart bly glo dat hy 'n Komoetie is. • het reeds in die hof die magistraat oortuig dat hy hom moes laat teruggaan na Fiela toe. • het die geleentheid gekry om by die see te bly (en Nina gevra om te sê hy gaan nie weer terug Bos toe nie.) • het vir Nina gesê dat Fiela sy ma is en nie Barta nie. • wou nie saam met Nina Bos toe gaan nie, want hy het geglo Fiela gaan hom kom haal. • het nie die Van Rooyens as sy familie gesien nie/het nie gereageer op die naam, Lukas, nie. • het ander waardes by Fiela as by die Van Rooyens geleer. • het aanvanklik geweier om Elias en Barta Pa en Ma te noem. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
7.8	• Elias het ekstra hulp gehad./Daar was nog iemand wat Elias kon help. • Hy sou meer balke kon saag en verkoop/kon meer geld verdien. • Dit was tot Elias se voordeel dat Lukas Nina leer lees en skryf het, want sy sou makliker werk op die dorp kry. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
7.9	• Hy het Nina aangemoedig/kans gegee om uit die Bos te kom/weg te kom van Elias se swak behandeling. • Nina het in kontak gekom met ander mense/*Miss* Weatherbury ontmoet. • Nina het opgevoed geraak/hy het haar leer lees en skryf. • Nina kon haar eie geld verdien. • Dit het Nina 'n rede gegee om 'n beter mens te word. • Sy het nou gehoor daar is 'n ander wêreld buite die Bos. • Hy het van haar werk gedoen. • Nina kon selfs in Knysna op Lukas se ondersteuning staatmaak. • Sy het 'n vriend in Benjamin gevind met wie sy geheime kon deel. • Sy het verlief geraak op hom en kon 'n toekoms met hom deel. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
7.10	• As ma wou sy die kind beskerm/hom laat voel hy is deel van hulle. • Barta het geweet dit was nie haar kind nie. • Barta was bang hulle beland in die moeilikheid (as die magistraat sien hy word geslaan.) • As ma het sy vir hom jammer gevoel, want hy was so maer. • Sy het geweet hoe wreed/gewelddadig Elias was, daarom smeek sy hy moet die kind los. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
7.11	• Lukas het werk by Kaliel September vir kos en blyplek gekry. • Miss Weatherbury het weer vir Nina werk gegee nadat sy in die Bos was. • Nina het die nuus gebring dat Dawid dood is. • Mister Benn het vir Lukas werk in die loodsboot gegee. *(Kandidaat verdien 'n punt vir elke gebeure wat op die korrekte plek is.)*	4
7.12	• Hulle moes die saak uitpraat/deurpraat. • Hulle moes reguit met mekaar praat/oor die waarheid praat. • Hulle moes die saak oplos. • Hulle moes vir mekaar sê hoe hulle voel. • Benjamin moes nooit dink omdat 'n bruin gesin hom grootgemaak het, hy geen kans gehad het nie. • Fiela moes hom help sin maak met alles wat hom pla. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Ons aanvaar nie **bespreek** nie.)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
7.13	• Dit sou Benjamin die kans gee om op sy eie voete te staan./Dit het hom 'n kans in die lewe gegee. • Benjamin sou vir homself kon sorg/finansieel onafhanklik wees. • Benjamin sou hom nie hoef te skaam (dat 'n bruinvrou hom grootgemaak het) nie. • Dit sou vir Benjamin 'n identiteit gee/hy sou hoort. • Fiela het hierdeur gewys hoe lief sy hom gehad het. • Fiela wou gehad het hy moes deel van die familie voel. • Dawid was dood. • Tollie sou sy regmatige deel/Wolwekraal kry as hy sou ophou drink. • Kittie en Emma is meisiekinders en hulle sou die trommel kry. • Fiela het vir al haar kinders se toekoms voorsiening gemaak en Benjamin was haar kind. • Fiela het geweet dat hy as wit en volwasse man nie vir altyd by haar in dieselfde huis kon bly nie. • Dit sou in 'n mate verseker dat hy terugkom, want hy sou sy eie grond hê. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
7.14.1	figuurlik	1
7.14.2	Fiela ... • het geskrik/was bang/verbaas/geskok/ongemaklik. • was bekommerd oor wat Benjamin gesê het. • was onseker oor die situasie. • het 'n vrees gehad vir wat dit vir Benjamin kon beteken/wou nie hê Benjamin moes seerkry nie. • het gedink Benjamin het nou erken dat hy 'n Van Rooyen was. • het nie verwag/geglo dat Benjamin op Nina verlief sou raak/verlief geraak het nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Die antwoord op Vraag 7.14.1 moet korrek wees om die punt by Vraag 7.14.2 te verdien.)*	1
7.15	C/Benjamin die antwoord in die Bos moes gaan soek.	1
7.16	• Benjamin se krisis was rondom sy identiteit/wie hy regtig is/~~om~~dat hy op Nina verlief geraak het. ✓ • Barta se innerlike konflik was rondom die feit dat sy oor die kind gelieg het/sy het geweet wat die waarheid is, maar sy het nie geweet of sy dit moes sê nie/skuldig gevoel het omdat Benjamin worstel met sy identiteit/of sy die waarheid moes praat. ✓ *(Of soortgelyk aan bogenoemde. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
7.17	• Elias het nooit gedink dat Barta sterk genoeg was om standpunt in te neem nie, ✓ maar intussen het sy vir lank 'n groot geheim gehou. ✓ • Elias het baie verkeerde dinge gedoen/het vir die Boswagter gelieg oor Lukas wat gelukkig by hulle was/was skelm oor baie dinge, ✓ maar nou was hy geskok oor die feit dat Barta gelieg het/skelm was/verkeerde dinge gedoen het. ✓ • Elias was gewoond daaraan dat Barta gedoen het soos hy van haar verwag het, ✓ maar in hierdie geval het sy so iets van hom weggehou/haar eie kop gevolg. ✓ • Elias was gewoond daaraan dat Barta nie vir haar self kon besluit nie ✓**,** maar nou het sy op haar eie met die waarheid na vore gekom. ✓ • Elias was die slegte karakter/leuenaar wat verkeerde dinge gedoen het, ✓ maar nou was hy geskok oor Barta se leuen. ✓ *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2
7.18	Fiela het ... • hom in die regte rigting gestuur. • die keuse/besluit aan hom oorgelaat./Sy het nie haar eie idees op hom afgedwing nie. • hom laat besluit om na Barta toe te gaan om haar oor sy identiteit te konfronteer. • hom raad gegee wat hom uiteindelik verlos het. • hom raad gegee wat hom sy identiteit laat ontdek het. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
7.19	Ek kan leer dat ek ... • altyd na die waarheid moet soek. • nie moet vergeet waar ek vandaan kom nie. • my opvoeding/waardes moet onthou. • ander moet respekteer/nie respek kan afdwing nie. • nie my opinie op ander moet afdwing nie. • my hart moet volg/net myself moet wees. • hulp by die regte mense moet soek/vra wanneer dit nodig is/met iemand oor my probleme moet praat. • die raad van geliefdes kan vertrou. • op my ma se liefde kan staatmaak. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
7.20	Die skrywer se doel was om ... • spanning te skep. • my nuuskierig te maak oor wat volgende gaan gebeur. • my aandag deur die drama te behou. • die drama interessant te maak. • belangstelling uit te lok oor wie Benjamin werklik is. • my te boei om uit te vind of Benjamin eindelik uitgevind het wie hy is. • simpatie by my te wek oor die onreg/probleme in Benjamin se lewe. • te wys dat jou biologiese ma nie noodwendig jou identiteit bepaal nie. • te wys dat liefde nie deur velkleur bepaal word nie. • my te wys dat mens nie ligtelik oor 'n ander se toekoms kan besluit nie. • te wys dat mense soms met identiteitskrisisse sukkel, maar daardeur werk. • my bewus te maak dat ons self kan kies wie ons wil wees. • my te laat dink waar jou plekkie in die son is, want daar is baie mense wat voel dat hulle nie behoort nie. • my te laat besef dat jou probleme nie uniek is nie, ander mense ervaar ook soortgelyke probleme. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
		[35]
	TOTAAL AFDELING B:	**35**

AFDELING C: KORTVERHALE

VRAAG 8: *SPIEËLBEELDE*

8.1 **'OOM DRIES SE SORGE MET JANTJIE' – Felicia Goosen**

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
8.1.1 (a)	Driefontein	1
8.1.1 (b)	(Groot) Dawid	1
8.1.1 (c)	(warm) melk	1
8.1.1 (d)	swaai/skoppelmaai/speelding	1
8.1.2	Jantjie het ... • vrugte (koejawels/dadels) verwoes. • teiken gegooi met die hoenders se eiers/eiers stukkend gegooi. • katte doodgebyt/doodgemaak. • een van Abraham se kinders (aan die kuit) gebyt. • Sofie met sy kosbak gegooi. *(Enige DRIE of soortgelyk aan bogenoemde)*	3

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
8.1.3 (a)	E/Oom Dries het besef dat hy Jantjie se stoutigheid nie langer kon duld nie.	1
8.1.3 (b)	A/Jantjie het aggressiewer geword.	1
8.1.3 (c)	D/Oom Dries het verstaan waarom oom Thysie Jantjie wou doodskiet.	1
8.1.3 (d)	B/Oom Dries kon nie tot rus kom nie.	1
8.1.4	bang	1
8.1.5	C/nie verwag het om oom Thysie daar te sien nie.	1
8.1.6	• Oom Dries het nooit weer iets van Jantjie "gesien" nie. • Oom Dries het Jantjie nie weer by die swaai gesien nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
8.1.7 (a)	• Die mense/plaasboere het baie probleme met die bobbejane gehad. • Oom Dries het bobbejane geken en moes geweet het dat die bobbejaan moeilikheid sou veroorsaak. • Bobbejane word nie mak nie/kan nie troeteldiere wees nie. • Bobbejane is van nature stout en vernielsugtig. • Oom Dries het vir die bobbejaantjie 'n naam gegee en dit het van die diertjie 'n mens gemaak. • Wilde diere hoort in die natuur. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

8.1.7 (b)	Ek het geleer dat ... • mense nooit seker kan wees hoe diere sal reageer nie. • mense moet verstaan dat diere volgens hulle eie aard en instink optree. • al bedoel jy goed teenoor 'n dier, beteken dit nie dat die dier dit so gaan verstaan nie. • ek altyd daarop bedag moet wees dat enige dier 'n dier bly. • ek nie kan verwag dat 'n dier soos 'n mens moet/sal optree nie. • die oomblik wat 'n dier iemand seermaak of iets verniel, ek dadelik 'n ander plan moet maak. • mense nie wilde diere uit hulle natuurlike habitat moet neem nie. • mense die natuur moet respekteer en nie inmeng nie. • bobbejane nie as troeteldiere aangehou kan word nie. • wilde diere wild bly/gevaar inhou vir mense. • mense ly as gevolg van ondeurdagte besluite. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
8.1.8	• Jantjie het nou die persoon wat vir hom gesorg het, aangeval. • Jantjie het al stouter/erger geraak. • Die mense het nie beheer oor Jantjie gehad nie. • Jantjie kon dalk iemand ernstig beseer/doodmaak/was gevaarlik. • Oom Thysie het besef dat oom Dries nie vir Jantjie sou kon skiet nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
8.1.9	Ek sou ... • Jantjie op 'n ander plek gaan begrawe het. • gewonder het of ek regtig vir Jantjie gesien het/dit net my verbeelding was. • my glad nie daaraan gesteur het nie. • dit gelos het, want ek sou gedink het dat hy my oppas. • soos oom Thysie, eers probeer het om die spook te skiet. • geskrik het/bang gevoel het/nuuskierig gewees het/weggehardloop het (want spoke maak my bang.) *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

8.2 **'DIE BALLADE VAN ROBBIE DE WEE' – Deon Meyer**

8.2.1	• Cybelene het Len aan Robbie voorgestel. • Sasha het in Robbie se hotelkamer gesterf. • Len het op die Internet gelees van verskeie meisies wat verdwyn het. • Die ou mans op Amersfoort het Robbie se ware storie vir Len vertel. *(Kandidaat verdien 'n punt vir elke gebeure wat op die korrekte plek is.)*	4
8.2.2	• Robbie was die een wat gesorg het dat Len geld verdien. • Robbie was Len se bron van inkomste. • Robbie het Len ryk/suksesvol gemaak/'n gemaklike lewe laat lei. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

8.2.3	Len het **weersin** gevoel, omdat hy geweet het dat Robbie verskeie meisies vermoor het/verkeerd opgetree het. ✓ Len het **empatie** gevoel, omdat hy uitgevind het dat Robbie as kind mishandel/misbruik is/die voorbeeld wat Robbie se ouers gestel het, sy lewe as volwassene baie negatief gevorm het/as kind fisies en seksueel deur sy pa misbruik is. ✓ *(Of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
8.2.4	D/Robbie te vermoor.	1
8.2.5 (a)	daar spanning in Robbie opbou	1
8.2.5 (b)	Die spanning wat in Robbie opbou, word raakgesien in ... • Len se beskrywing van Robbie se liggaamstaal, (bv. tamheid; begrip wat oor hom daal; lyf laat ineenkrimp; kom gedwee saam; hy knik, klein, ens.) • Robbie se sagte manier van praat. • Sekere woorde, (bv. gedwee; klein; ek kan dit nie help nie, ens.) *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Die antwoord op Vraag 8.2.5 (a) moet korrek wees om die punt by Vraag 8.2.5 (b) te verdien.)*	1
8.2.6	Len en Robbie het vir mekaar gesê dat hulle verkeerde dinge van mekaar geweet het. ✓✓ OF Len en Robbie het van mekaar verskil oor of hulle mekaar nodig gehad het of nie. ✓✓ *(Of soortgelyk aan bogenoemde. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2
VRAAG	**ANTWOORD**	**PUNT**
8.2.7	Dit is ironies, want ... • in sy lewe was Robbie 'n sukkelende kunstenaar, ✓ maar na sy dood het sy CD baie geld verdien. ✓ • Robbie het geen voordeel daaruit getrek nie/is dood, ✓ maar Len sou baie geld daaruit maak omdat Robbie dood is. ✓ • Robbie het geen erkenning gekry nie, ✓ maar Len het die geleentheid gekry om deur die media geprys te word. ✓ *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2
8.2.8	• Hy het weer die verkeerde ding gedoen. • Hy het weer mense te na gekom/hy het Robbie vermoor. • Hy het nie sy tweede kans reg/positief/eerlik benut nie. • Hy het steeds uit gierigheid die besluite gemaak. • Hy het weer vir die media gelieg/nie die waarheid oor Robbie gepraat nie. • Hy het juis geleer hoe om nie uitgevang te word nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
8.2.9	• Niemand sou Len van moord verdink het nie./Almal sou gedink het dat Robbie selfdood gepleeg het. • Len sou baie geld maak uit die CD-verkope./Mense sou nuuskierig raak en meer CD's koop. • Ander kunstenaars sou van Len se diens gebruik maak. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

8.2.10	• Die inhoud handel oor Robbie de Wee se lewe/lief en leed. • Ballades gaan oor die lief en leed van mense/was die tipe musiek wat Robbie gesing het. • Robbie se lewe was self soos 'n ballade. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
		[35]
	TOTAAL AFDELING C:	**35**

AFDELING D: GEDIGTE

VRAAG 9: *VERSKUNS VIR EERSTE ADDISIONELE TAAL*

9.1 **'Tien haikoes vir die Vredefortkoepel' – Hans du Plessis**

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
9.1.1	Vredefort/Vrystaat	1
9.1.2	• Dit het nie 'n (vaste) rympatroon nie. • Dit het 17 lettergrepe./Dit het 'n 5-7-5 lettergreeppatroon. • Dit is 'n eenvoudige digvorm. • Dit bestaan uit 3 reëls. • Dit spreek die lesers se emosies aan. • Dit handel gewoonlik oor die natuur. • Die gedig sê baie met min woorde. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
9.1.3	• "klap lewe uit die aarde uit" • "'n klipvuis (en) klap lewe" • "klief 'n klipvuis" *(Enige EEN. Penaliseer nie as die woord nie tussen aanhalingstekens is nie. Ons aanvaar nie net **klipvuis** en **klap** nie. Aanvaar die aanhaling van reël 2 en 3.)*	1
9.1.4	• "vee" • "vee weg" (wegvee) • "jaag" *(Enige EEN. Penaliseer nie as die woord nie tussen aanhalingstekens is nie.)*	1
9.1.5 (a)	silwer	1
9.1.5 (b)	verstom/skoon verstom	1
9.1.5 (c)	grond	1
9.1.5 (d)	lewe	1
9.1.6 (a)	C/alliterasie	1
9.1.6 (b)	D/metafoor	1
9.1.6 (c)	B/assonansie	1

9.1.7	• "veerlig dwarrel" • "takke los" • "dwarrel herfs" • "kil takke" *(Enige EEN. Dit moet TWEE opeenvolgende woorde wees. Penaliseer nie as die woorde nie tussen aanhalingstekens is nie.)*	1
9.1.8	"oorheers" *(Net EEN woord. Penaliseer nie as die woord nie tussen aanhalingstekens is nie.)*	1
9.1.9	• Die haikoe verwys na die koepel, wat 'n wêrelderfenis(gebied) is/wat bewaar word. • Die woord "Vredefortkoepel" in die titel sluit (direk) aan by die opskrif van haikoe 7. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
9.1.10 (a)	verwoes	1
9.1.10 (b)	• Die mens gebruik byle en treksae om bome af te kap/kap bome af/ vernietig die diere se habitat. • Deur die gebruik van die byl en die treksaag veroorsaak die mens nog meer besoedeling/verwoesting. • Oorbenutting van natuurlike hulpbronne laat diere skade ly. • Die diere raak siek van die rook/besoedeling. • Die aarde kry swaar as gevolg van ontwikkeling/besoedeling. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Die antwoord op Vraag 9.1.10 (a) moet korrek wees om die punt by Vraag 9.1.10 (b) te verdien.)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
9.1.11	D/ironies	1

9.1.12	• Ek leer dat die mens ...
	  ○ geen ontsag vir die natuur/aarde het nie/ontsag moet hê vir die natuur/aarde.
	  ○ nie die wêreld oppas nie/die wêreld moet oppas/beter na die wêreld moet omsien, (anders gaan daar niks vir die nageslag oorbly nie.)
	  ○ voorkeur gee aan vooruitgang, tot nadeel van die natuur/verwoes sonder om te dink aan die gevolge van wat hulle doen.
	  ○ sal boet vir die vernietiging van die aarde/verantwoording sal moet doen.
	• Ek leer dat die lewe 'n kringloop is.
	• Ek leer dat lewe na vernietiging volg.
	(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)
		1

9.2 **'Boekmerk' – Marlise Joubert**

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
9.2.1	Die onderwyser(es)/juffrou/die "sy"	1
9.2.2	• wange • hande • lyfies/liggame • bewegings/hardloop deur die gange • kinders wil nie graag skool toe kom nie/sukkel om soggens op te staan *(Enige DRIE of soortgelyk aan bogenoemde. Versreëls kan aangehaal word.)*	3
9.2.3 (a)	figuurlik	1
9.2.3 (b)	• Kinders sukkel om op te staan vir skool. • Kinders hou nie daarvan om elke dag skool toe te gaan nie. • Ouers moet sukkel om kinders uit die bed/gereed vir skool te kry. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Die antwoord op Vraag 9.2.3 (a) moet korrek wees om die punt by Vraag 9.2.3 (b) te verdien.)*	1
9.2.4	• Die kinders doen presies dieselfde dinge/vra dieselfde vrae/kla oor dieselfde dinge/raas net so hard/is ewe besig soos toe die spreker op skool was/hulle "mor en protesteer". • Die woord "ook" sê dat hulle dieselfde was. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Aanvaar ook direkte aanhaling wat dit bewys.)*	1
VRAAG	**ANTWOORD**	**PUNT**
9.2.5	• **Herhaling** (van die vraag **waarom**, die woord **van** en van die woord **en).** • Daar is **geen leestekens** nie, (wat pas by die kinders se vrae wat uitborrel/aanhoudend is/baie vrae wat kinders vra). • Die gebruik van die **enjambement, (**wat daarop dui dat kinders die een vraag na die ander vra, sonder om te rus). • **Inkeping** (hef die boodskap van mor en protesteer uit/die strofe is na regs geskuif). • **Retoriese vrae** • **Vraagstelling,** bv. baie vrae/kort vrae • Geen **hoofletter**s nie/gebruik van kleinletters *(Enige TWEE tegnieke of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
9.2.6 (a)	wending	1
9.2.6 (b)	• Daar is 'n verandering in die onderwyser(es)/spreker se siening van die kinders en skool. • Daar is 'n verandering in die onderwyser(es)/spreker se benadering tot die kinders/gaan nou die kinders se dae oor maak/beter maak/anders maak/lekkerder maak. • Die onderwyser(es)/spreker het deel geword van die kinders se onderrig/staan nie meer eenkant nie. • Die onderwyser(es)/spreker gaan nou harder werk vir die kinders. • Die onderwyser(es)/spreker wil nou 'n verskil maak aan die kinders se herinneringe.	1

	• Die onderwyser(es) besef sy speel 'n belangrike rol in die kinders se lewens. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Die antwoord op Vraag 9.2.6 (a) moet korrek wees om die punt by Vraag 9.2.6 (b) te verdien.)*	
9.2.7	In strofe 1 tot 3 is die toon afsydig/verwyderd/krities/negatief/saaklik/ intens/ongemotiveerd/moedeloos/neerdrukkend/heimwee/waarnemend. ✓ In strofe 4 tot 6 is die toon liefdevol/begrypend/positief/kalm/spreek van omgee of samehorigheid/bemoedigend/opgewek/inspirerend/vrolik/ gemotiveerd/aanmoedigend. ✓ *(Of soortgelyk aan bogenoemde. Die verskil moet duidelik wees. Sien die algemene nasienriglyne.)*	2
9.2.8	C/die spreker se direkte woorde aan die kinders aan te dui.	1
9.2.9	• Dit dui daarop dat die onderwyser/spreker nie meer eenkant staan/'n toeskouer is nie, maar deel is van die kinders vir wie sy/die spreker skoolhou. • Dit sluit aan by die wending toe sy/die spreker namens die mossiekinders begin werk, dus betrokke by hulle was. • Die samehorigheid wat daar tussen onderwyser en kinders behoort te wees, word uitgedruk. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
9.2.10	Dit is nie realisties nie, want ... • niemand kan iemand anders teen alle onheil beskerm nie. • niemand weet wat in 'n ander se toekoms lê nie. • 'n onderwyser se ideaal is nie noodwendig die kinders se ideaal nie. • nie alle kinders het goeie herinneringe van hulle skooldae nie. • herinneringe sal nie jou probleme uitsorteer nie. • die lewe bestaan uit goed en sleg; ons kan nie die lewe beheer nie. • die lewe is soms onregverdig. • niemand kan seerkry vryspring nie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
9.2.11	• Die sukses van onderwys hang van onderwysers én kinders af. • Hulle het mekaar nodig om goeie herinneringe te kan bou. • As daar nie samewerking tussen onderwysers en kinders is nie, kan leer nie plaasvind nie. • Samewerking is die basis van enige goeie verhouding. • Sodat leerders beter punte kan kry/harder werk. • Hulle hou van die onderwyser en werk harder. • Dit maak skool lekker vir kinders./Kinders is positief oor skool/voel gemaklik in die skool. • Dit veroorsaak minder konflik/spanning./Bring harmonie/beter kommunikasie. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
		[35]
	TOTAAL AFDELING D:	**35**
	GROOTTOTAAL:	**70**